אלו נאמרין פרק שביעי סוטה

והזה לאחריו. ואף שם היו כלים הצריכין הזאה: **הוא פסולה.** דבעינן כוותה לטהרה דכתיב (במדבר יט) והזה הטהור על הטמא שיהא מתכוין לו: **על הצדדין שבפניו.** לצדדין שם ממנו ולהלן ולא לצדדין שישנו ממנו ולאחור. והכי נמי העומדין בצדדין של כהן הימנו ולהלן בכלל ברכה הן דכלפניו דמי אבל של אחר הימנו אע"פ שאינן אחריהן ממש כלאחריו דמי: **וכפפתו.** וכשהתחיל. ובעזרא כתיב: **עמדו.** שתקו: **שלא נטל ידיו.** לפני עלותו לדוכן: **כמה הארכת ימים.** איזה זכות בידך שהארכת ימים: **קפנדריא.** לקצר דרכו דרך הכה"ג ליכנס בפתח זה ולצאת בנגדו. ולשון קפנדריא מפרש בברכות (דף סב:) אדמקיפנא אדרי איעול בהא עד שאני מקיף סביב השורות הללו אכנס בזה ואקצר דרכי ודרי שורות כתיב: **ולא פסעתי על ראשי עם קודש.** שהיו יושבים התלמידים בבית המדרש על גבי קרקע והמהלך ביניהם כשהן יושבין ובכנס ליכנס במקומו מרחיב פסיעותיו בעל כרחו והוא לשון מפסע (ו) וגרלה כמפסע על ראשיהם לפיכך צריך להקדים לו יבא לו מבחוץ: **ולא נשאתי כפי לברך.** שהכהן היה: **בלא ברכה.** ברכה דמפרש ואזיל מאי מברך: **וכי עקר רגליה.** בעבודה למיסק והוא מחזיר פניו כלפי תיבה מאי אמר: **וכי מהדר אפיה מציבורא.** כשגומר ברכותיו מחזיר פניו לצד התיבה עד שיגמור שלא לבור המברך את עמו ישראל כשלוס: מה בשרה. בירושלמי בפרק אין עומדין אמרי' הדא אמרה העומדין מן הצדדין בכלל ברכה: **כיון שנפתח ספר תורה אסור לספר אפי' בדבר הלכה.** מקשינן מפרק קמא דברכות (דף ח.) דאמר רב ששת הוה מהדר אפיה וגרים אמר אינהו בדידהו ואנן בדידן ומצינו למימר דמהדר אפיה שאני לי נמי רב ששת שאני משום דהוה מאור עינים והוה פטור מקריאה משום דהוה דכרים שבכתב לי אתה רשאי לאומרן על פה וכיון דפטור מקריאה אפילו בשעת שמועה היה יכול לעסוק בדבר הלכה והיינו דקאמר אנן בדידן כגון דברי הלכה (כגון) דברים דעל פה ואיתנה בדידהו דברים שבכתב מיהו מסתברא כפירוש ר"ח דפי' התם דוקא רב ששת וכיוצא בו דתורתו אומנתו אבל הא דרבא סבירא לן דאמר רבא כיון שנפתח ס"ת וכו' והאי דהוה מהדר אפי' י"ל דלא הויא אורחא דמילתא לאיעסוקי בדבר הלכה באנפי ליבורא בעוד שהן עסוקין בשמיעת התורה(ז):

כל כהן שלא נטל ידיו. פירש רש"י אמר לי רבי אם נטל ידיו שחרית ונטהר כהן אינו צריך ליטול ידיו כשעולה לדוכן וכמדומה שהועתק מהגהת תלמיד שהרי אין לשונו משמע כך דפירש שלא נטל ידיו לפני עלותו לדוכן משמע ממש סמוך ועוד דמייתי גמרא קרא שלו ידיכם קדש וברכו משמע תיכף לנטילת ידים ברכת כהנים דמשמע ליה השתא דבברכת כהנים משתעי קרא דהיא בנשיאות ידים ומשמע בירושלמי פ"ח דברכות דבברכה דמשתעי קרא בעינן נטילת ידים סמוך לה דמייתי לה התם אברכת המזון והכי איתא שלשה תכיפות הן תיכף לסמיכה שמיטה שנאמר וסמך ושחט תיכף לנטילת ידים ברכה שנא' שלו ידיכם וברכו תיכף לגאולה תפלה שנא' יהיו לרצון אמרי פי וגו' וכתיב בתריה יענך ה' ביום צרה ובפ' כיצד מברכין (ברכות מב.) משמע דהיא ברכה איירי בברכת המזון מיהו שמעינן מינה דבעינן תיכף נטילת ידים בברכה דמשמע ליה קרא והכא מייתי לה אברכת כהנים ועוד אי מיירי הכא בשלא נטל ידיו בשחרית אמאי נקט כהן לנטילת כפיים תיפוק ליה משום דברי תורה שצריך ליטול ידיו כדאמרי' בפ"ק דברכות (דף יא:) ובפ"ב (שם יד:) אמר רבי חייא בר רב אשי דימנין סגיאין הוה קאימנא קמיה דרב לאנויי לן פירקא בסיפרא דבי רב ומקדים וקאי ומשי ידיה ומברך ומנח תפילין והדר אמר לן ואמר נמי התם (ז)דבעי לאהדורי בתר מיא לנטי"ו לק"ש מיל ומה לי ק"ש ומה לי ברכת כהנים אי משום דצריך ברכה לפניה הכא נמי צריך ברכה לפניה כדאמר נקמן להכי מסתבר דהכא בנטילת ידים תיכף לברכה מיירי ושעור תכיפה שמיטה שמיטה בשעה שמשמע מתכיפת סמיכה לשמיטה דאמרי' בפ' כל הפקולין (זבחים נב.) כל הסמיכות שהיו שם קורא אני בהם תיכף לסמיכה שמיטה שמיטה בשעה נקטור שלין מצורע יכול ליכנס שם אלמא כדי מהלך משעה נקטור עד בית המטבחים לא חשיבה תכיפה ובמסכת מדות (פ"ה מ"ל) משמע דלא הוי טפי מעשרים ושתים אמה מקום דריסת רגלי ישראל ומקום דריסת רגלי הכהנים שכל אחד היו י"ל אמה:

וכי מהדר אפיה מציבורא מאי אמר. סדר נשיאת כפיים מפי' רבינו שלמה עוקר רגליו בעבודה ממקומו ובא לפני התיבה ומתפלל יהי רצון שתהא ברכה זו וכו' ומתריע בה עד שיאמרו אמן של הודאה מפי הצבור וקורא לאי בהם אם שנים הם ואם אחד אינו קורא ש"ל והוא מחזיר פניו מאליו כדאמרי דאמר בעיל לאחד אינו קורא וכשבלה דבור מהקורא מברכין אשר קדשנו כו' ואחר כך מתחילין בברכה וכשכלה אמן אחרון מפי צבור הן מחזירין וכופפין קשרי אצבעותיהן אם רוצין ושליח צבור מתחיל שים שלום והכהנים יתפללו רבונו של עולם עשינו מה שגזרת וכו' ומתריעין בה עד שתכלה ברכה מפי שליח צבור עוקרין רגליהן והולכין להן: בשאלות פרשת ויקח קרח כהן שעבד עבודת בוכביסד) לא ישא את כפיו דגרע מהורג את הנפש דאמרינן בפ' אין עומדין (ברכות נב:) כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו ורבינו גרשום מאור הגולה השיב בתשובותיו דנושא כפיו וקורא ראשון בתורה דכיון דחזר בתשובה אחר לקדושתו דתנן בסוף מסכת מנחות (דף קט.) אך לא יעלו כהני הבמות אל מזבח ה' בירושלים כי אם אכלו מצות בתוך אחיהם והכי הן בבעלי מומין שחולקין וחולצין וכשם שבעלי מומין נושאין את כפיהם וקורא ראשון בתורה ואף זה שאם לא תאמר כן נמצאת מרפה ידיהן של בעלי תשובה שיאמרו(ה) אוי לאותה בושה אוי לאותה כלימה ויומנו מעשות תשובה ואמר ר' יוחנן(ו) כל האומר מנשה אין לו חלק לעולם הבא מרפה ידיהן של בעלי תשובה ותנא דבי רבי ישמעאל(ז) הואיל והלך זה ונעשה כהן(ח) לגליים אלהה אבן אחר הנופל וכו': [וע"ע תוס' מנחות קט. ד"ה לא ישמשו ותוס' תענית כ. ד"ה אי אמר]:

עד

והזה לאחריו לאחריו והזה לפניו הזאתו פסולה לפניו והזה על צדדין שבפניו הזאתו כשרה אמר רבא בר רב הונא [2]כיון שנפתח ספר תורה אסור לספר אפילו בדבר הלכה אמר רבא בר רב הונא **ובפתחו עמדו כל העם ואין עמידה אלא שתיקה שנא'** [3]והוחלתי כי לא ידברו כי עמדו לא ענו עוד **ר' זירא אמר רב חסדא מהכא** [4]ואזני כל העם אל ספר התורה **ואמר ר' יהושע בן לוי** [5]כל כהן שלא נטל ידיו לא ישא את כפיו שנאמר [6]שאו ידיכם קדש וברכו את ה' [7]שאלו תלמידיו את **ר' אלעזר בן שמוע במה הארכת ימים אמר להן מימי לא עשיתי בית הכנסת קפנדריא ולא פסעתי על ראשי עם קודש ולא נשאתי כפי בלא ברכה מאי מברך אמר רבי זירא אמר רב חסדא** [8]אשר קדשנו בקדושתו של אהרן וצונו לברך את עמו ישראל באהבה כי עקר כרעיה מאי אמר [9]יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתהא ברכה זו שצויתנו לברך את עמך ישראל לא יהא בה מכשול ועון וכי מהדר אפיה מציבורא מאי אמר אדבריה **רב חסדא לרב עוקבא ודרש** [10]רבונו של עולם עשינו מה שגזרת עלינו עשה עמנו מה

מסורת הש"ס

ו) מגילה מ:, ב) [ועי' תוס' ברכות ח. ד"ה רב ששת], ג) [דף טו.], ד) נס"ל: כהן שהשתמר, ה) נס"ל עטף: כשמדוקן, ו) [פסחים קג.], ז) [קדושין כ:], ח) נס"ל: טומר,

תורה אור השלם

1. וַיִּפְתַּח עֶזְרָא הַסֵּפֶר לְעֵינֵי כָל הָעָם כִּי מֵעַל כָּל הָעָם הָיָה וּכְפִתְחוֹ עָמְדוּ כָּל הָעָם:
נחמיה ח ה
2. וְהוֹחַלְתִּי כִּי לֹא יְדַבֵּרוּ כִּי עָמְדוּ לֹא עָנוּ עוֹד:
איוב לב טז
3. וַיִּקְרָא בוֹ לִפְנֵי הָרְחוֹב אֲשֶׁר לִפְנֵי שַׁעַר הַמַּיִם מִן הָאוֹר עַד מַחֲצִית הַיּוֹם נֶגֶד הָאֲנָשִׁים וְהַנָּשִׁים וְהַמְּבִינִים וְאָזְנֵי כָל הָעָם אֶל סֵפֶר הַתּוֹרָה:
נחמיה ח ג
4. שְׂאוּ יְדֵכֶם קֹדֶשׁ וּבָרְכוּ אֶת יְיָ:
תהלים קלד ב

הגהות הב"ח

(ו) רש"י ד"ה ולא פסעתי וכו' לשון מפסע ראדיל ונרלה. כ"כ ערו ע' מלות תלויה דף קה ע"כ:

מוסף רש"י

קפנדריא. מקצר היולכו דרך בית הכנסת (חגיגה כז:). ולא פסעתי על ראשי עם קודש. כשהיו התלמידים בבית המדרש על גבי קרקע, ההולך על גבי מפיכתן ליכנס למקומו, נרלה כפופע על ראשי העם (שם). ולא נשאתי כפי. לפוך לברכת הכהנים, לפי שהכהנים צריכין לברך ברוך אתה ה' אלהינו מלך העולם אשר קדשנו (במצותיו וצונו) בקדושתו של אהרן (שם).

עין משפט נר מצוה

סט א מיי' פ"י מהל' פרה אדומה הל' ז:
ב ב מיי' פי"ב מהל' תפלה הל' ט סמג עשין כה טוש"ע א"ח סימן קמו סעיף ב:
נא ג מיי' פט"ו מהל' כ"כ הל' ה סמג עשין כ טוש"ע א"ח סימן קמה סעיף ו:
נב ד מיי' שם פי"ד הלכה יב סמג שם טוש"ע שם סעיף יא:
נג ה מיי' שם טוש"ע שם סעיף ט:
נד ו מיי' שם טוש"ע שם סעיף טו:

תוספות שאנץ

כיון דנפתח ספר תורה אסור לדבר אפי' בדברי תורה. פי' רשב"ם אבל אי מהדר אפיה ליה לן בה דאמר פ"ק דברכות רב ששת מהדר אפיה וגריס. ואינו נראה לרי"ת דא"כ היה ליה לתלמודא לאיתויי הא דרב ששת ולומר שמותר בזה הענין. על כן נראה לי דרב ששת ה) לא פליג דבדבר הלכה שרי:

ה) נ"ל דרב ששת פליג ופ"ל דלמנר הלכה שרי.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com